

Sociaal-medische zorg voor dak- en thuislozen in Nederland

1e Nederlandse Straatdokters Symposium

“Zwerven door de Zorg”

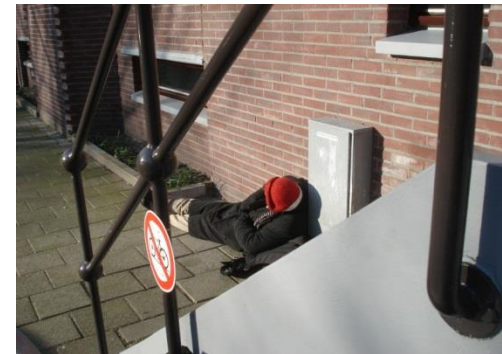
‘s-Hertogenbosch 4 november 2014

Igor van Laere

Dak- en thuislozen in Nederland

- 66,000 MO gebruikers 2013
(50,000 in 2009)
- 27,000 Dak- en thuislozen 2013
(23,000 in 2010)
- 9,000 Zwerfjongeren in 2011
(6,000 in 2007)

Wie met wat dakloos in Amsterdam?

Studie periode 1997-2008	Risico huisuitzetting Huurschuld n=275 / Overlast n=190	Recent dakloos Opvang + straat n=120	Lang dakloos Sociaal medische zorg n=364* / 124 / 137	Ziekte en dood Ziekenboek n=629
Man alleen	49 / 61%	88%	84 / 82 / 88%	83%
Vrouw alleen	16 / 13%	12%	16 / 18 / 12%	17%
Leeftijd	39 / 41	38	43 / 45 / 38	45
Nederlands	49% / na	48%	68 / 63 / 37%	53%
Suriname/Antillen	19% / na	18%	12 / 22 / 28%	18%
Schulden	71 / 54%	81 / 68%	100%	100%
Medisch:	23 / 82%	76 / 74%	100%	100%
verslaving	30 / 61%	48 / 20%	54 / 63 / 45%	78%
psychiatrie	33 / 72%	56 / 63%	61 / 26 / 21%	21%
lichamelijk	11 / 2%	22 / 24%	92 / - / 52%	100%
Sterfte			*(n=74) 20%	(n=83) 13%
Sterfte risico			6.6	7.5

Hoe dakloos?

Hoe dakloos?

	2002	2012	2012
	A'dam	A'dam	G4
	N=109	N=97	n=286
Huisuitzetting	38%	53%	47%
Zelf vertrokken of weggestuurd	35%	29%	30%
na verblijf voorziening	6%	8%	8%
uit buitenland	2%	10%	8%
anders	20%	0	7%

Huishoudens, schulden, huisuitzetting

- 2.5 milj Nederlanders onder armoedegrens
- 359,000 financiële problemen zonder schuldhulp
- 172,000 financiële problemen met schuldhulp
- 60,000 gokverslaving
- 22,000 vonnis huisuitzetting
- 7,000 huisuitzettingen

Bron: CBS, Aedes 2013, Trimbos 2012

Sociale huisuitzettingen Nederland

Kwetsbaar in Nederland?

- 1.3 miljoen Alleenstaande mannen
- 800.000 Alcohol verslaving
- 210,000 Ernstige psychiatrische aandoening
- 200.000 Verblijf in een voorziening
- 189,000 Verstandelijke beperking
- 95.000 Huiselijk geweld meldingen
- 80.000 Cannabis
- 44.000 Harddrugs (xtc, cocaïne, heroïne, amfetamine/speed)
- 30.000 Justitiële, psychiatrische en verslavingsproblemen
- 10.000 Bedden maatschappelijke opvang

Zorg?

- **Sociaal-medische zorg** voor dak- en thuislozen
 - scholing en richtlijnen?
 - bereik en kwaliteit?
- **OGGZ monitor**
 - praktijk en beleid?
- Wat doet de Nederlandse straatdokters Groep?

Inventarisatie

- Vraag
 - Wie biedt zorg aan dak- en thuislozen?
 - Organisatie en knelpunten?
- Aanpak
 - Sneeuwbalmethode
 - Online vragenlijst verstuurd per email
 - 112 persoonlijke emails
 - 63 respondenten (56%)

Kenmerken respondenten

57 respondenten uit 18 gemeenten/regio's	N	%
Man	25	44%
Vrouw	32	56%
Arts (ha 13, arts M&G 3, sog 3, avg 1, psychiater 1)	21	38%
Verpleegkundige (sv 16 , vs 7, spv 9)	32	58%
Zorgcoördinator	2	4%

Wie werkt waar?

N=57	Huisarts	SOG	Arts M&G	SV	VS/NP	SPV	ZC	anders	Total
Huisartsenpraktijk	10	0	0	0	1	0	0	0	11
GGD	3	2	3	11	3	4	2	1	29
GGZ	0	0	0	0	2	2	0	0	4
Verslavingszorg	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Bemoeizorg	0	0	0	0	0	3	0	1	4
Maatschap Opvang	0	0	0	4	1	0	0	0	5
Verpleeghuis /AVG	0	1	0	0	0	0	0	1	2
	13	3	3	16	7	9	2	3	56
	23%	5%	5%	29%	13%	16%	4%	5%	100%

Kennis delen?

N=57	N	%
Specifieke scholing gevolgd	24	42%
Lesgeven daklozenzorg	17	30%
Onderzoek daklozenzorg	16	28%
Wenst betrokkenheid Straatdokters Groep	47	82%
Wenst specifiek symposium	46	81%

Spreekuur op locatie?

Locatie (n=56)		N	%
Inloop / Dagopvang		21	38%
Passanten / Crisisopvang		20	36%
Sociaal pension / 24 uur opvang		10	18%
Ziekenboeg / verpleegsetting		8	14%
Eigen huisartspraktijk		10	18%
Straat (Amsterdam, Utrecht, Nijmegen, Enschede, Eindhoven)		6	11%
Anders (mensen thuis, tippelzone, bemoeizorg oggz, kerk, GGD)		12	21%

Hoe vaak en hoe lang spreekuur?

aantal keer spreekuur (n=41)			aantal uren spreekuur (n=41)		
	n	%		n	%
geen	6	15%	0 uur	5	12%
1x maand	1	2%	1-4 uur	18	44%
1x 2 weken	4	10%	5-8 uur	8	20%
1x week	13	32%	9-16 uur	6	15%
2x week	5	12%	20-24 uur	2	5%
3x week	6	15%	40 uur	1	2%
4-10x week	6	15%	60 uur	1	2%

Knelpunten spreekuren

- Spreekuren wegbezuinigd
- Geen budget
- Geen taaktoewijzing
- Weinig tijd naast andere GGD taken
- Weinig aanwezig op locatie
- Beperkte bereikbaarheid en communicatie
- Beperkte continuïteit van zorg

knelpunten zorg

- Regiobinding
- Te weinig slaappleatsen
- Verplichte verzekering
- Administratieve regelingen
- Verplichte diagnose
- Verplichte verwijsbrief huisarts → GGZ
- Hoge drempel toegang → huisarts, tandarts, GGZ, verslavingszorg, opvang zieke daklozen, RIBW etc

Samenwerken?

N=59		
Reguliere huisarts	21	33%
GGD arts	14	22%
psychiater	13	21%
sociaal verpleegkundige	28	44%
Sociaal psychiatrisch verpleegkundige	21	33%
nurse practitioner	12	19%
Maatschappelijk werk	21	33%

Knelpunten samenwerking

- Te weinig steun van beleidmakers / overheid
- Te veel betrokken organisaties
- Moeizame samenwerking en communicatie
- Gebrek aan regie en leiderschap
- Huisarts, GGD arts, GGZ en verslavingszorg niet structureel aanwezig/betrokken
- Beperkte hulp bij gedragsproblematiek

Ziekenboeg

N=45		bedden	
Rotterdam		0-20-35-50	
Amsterdam		20-60	
Eindhoven		0-2	
Den Haag		12	
Groningen		1-4	
Utrecht		6-20	
Nijmegen		0-20	
totaal 18 gemeenten/regio's		Max 164	

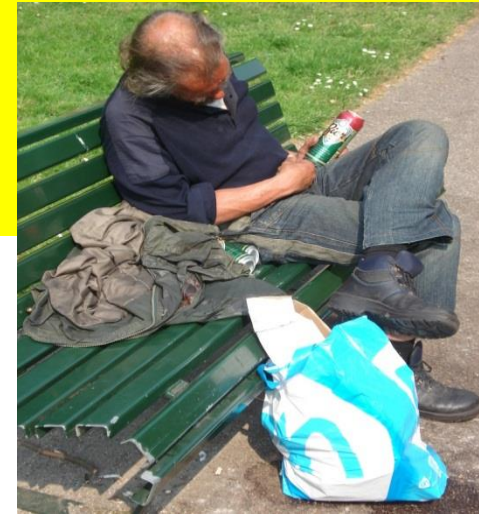
Knelpunten ziekenboeg

- Geen ziekenboeg beschikbaar
- Aantal bedden
- Verplichte inschrijving gemeente
- Verplichte verzekering
- Alleen toegang via specialisten
- Invullen formulieren CIZ indicatie
- Onmogelijkheid stapeling CIZ indicaties

Bezorgd om wie?

- Alle (zieke) dakloze mensen
- Onverzekerde passanten
- Zieke Europeanen en illegalen
- Ontwikkelingsstoornis / verstandelijke beperking met (neiging) verslaving
- Chronische psychiatrie en verslaving
- Iedereen waar geen diagnose op valt te plakken
- Gemeenten die de problemen aan het veld overlaten
- Overheid die zich steeds verder terugtrekt

Financiering zorg daklozen/ongedocumenteerden

- Verschilt per gemeente en regio
- Weinig of geen budget gemeenten / verzekeraars
- Verschillend verzekerd tarief consult: 9-70 Euro
- Wisselend gebruik van vergoedingen voor onverzekerden en ongedocumenteerden

Knelpunten financiering zorg

- Geen budget van gemeente / verzekeraar
- Onverzekerd zijn
- Betalingsachterstand verzekeraar
- Geen geld voor eigen risico
- Geen geld voor zaken buiten basispakket
- Administratieve tijd voor invullen CIZ indicatie

Knelpunten registratie & cijfers

- Geen registratie bijhouden
- Geen registratie systeem
- Cijfers zijn moeilijk uit systeem te halen
- Geen tijd om cijfers te zoeken
- Verschillende systemen
- Te weinig medewerkers, groot werkgebied, geen cijfers

Conclusie sociaal-medische zorg dak- en thuislozen in Nederland: overal anders

- Invulling medische basiszorg
- Kennis en ervaring professionals
- Aanbod, aanwezigheid en continuïteit spreekuren
- Algemene toegang opvang en zorg
- Aandacht van derden en budget
- Registratie en cijfers

Aanbevelingen

ontwikkel sociaal-medische scholing en
landelijke richtlijnen

ontwikkel praktijkmonitor

streef naar inzicht in bereik en kwaliteit van
zorg

Dankjewel

- **Doctors for Homeless Foundation**

- Eric-Jan van Dam
- Rolf de Witt-Huberts

- **NVAG**

- Jan Vosters
- Jan-Maarten Boot
- Karen van Stijn

- **Nederlandse Straatdokters Groep**

- Maria van den Muijsenbergh
- Marcel Slockers
- Guus Busser
- Fifi Groenendijk
- Ronald Smit
- Ivan Lie-A-Ling

- **Ondersteuning onderzoek naar straatdokterspraktijken**

- **GGD Hart voor Brabant:**

- Jos van de Sande
- Hellen Kortekaas
- Wendy Jeeninga

**Mede namens Swiebertje
Houdoe en bedankt!**

ivlaere@gmail.com

 Doctors for *Homeless*
FOUNDATION